

*Lilla Julafton, första advent i Husby,
i Församlingshemmet*

Nr 4. November 2008. Årgång 15

Omslagsbilden:

Hela 1960-talet gick i byggnationens tecken i Märsta. Den ökande befolkningen efterfrågade affärer, skolor, samlingslokaler och bekväma kommunikationer, framförallt till och från arbetsplatserna. Trängseln blev stor kring den lilla järnvägsstationen från 1911. Bussarna behövde svängrum och uppställningsplatser. Pendlarna krävde allt fler parkeringsplatser för sina bilar. All grönska kring stationshuset försvann, inklusive de stora träden, när den nya bussterminalen anlades. Jag tror det var lindar.

Bild juni 1969, ur UNT-samlingen.

TIDLÖSAN

Utgivningsav:

Husby-Ärlinghundra Märsta
Hembygdsförening
195 91 Märsta
Plusgiro: 36 15 92-9

Utkommer: 4 gånger per år.

Tryck: PP-Tryck, Märsta

Redaktion:

Giselher Naglitsch, ansvarig utgivare
Tel. 08-591 155 14
E-post: tidlosan@hembygdmarsta.se

Manus mottages med tacksamhet.
Vi förbehåller oss rätten att i
samarbete med författaren redigera
det insända materialet.

Innehåll:

Sid

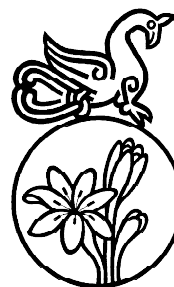
60-tal i repris	3
Folkets Hus i Märsta	4
Några bilder från 1960-talet av Hans Sundstedt	12
Hur långt är det egentligen till Stockholm?	14
Klipp från 1960-talet	14-15
När UNT firade 10 år	16
Hänt	17
Svante Wendels bilder	17
Händer	18-19

Bli medlem i vår förening

Medlemskapet berättigar till deltagande i alla evenemang, även de som inte är öppna för allmänheten, och du får Tidlösan i din brevlåda fyra gånger om året. Avgiften är 100 kronor om året och gäller för hela familjen.

Enklaste sättet att bli medlem är att sätta in avgiften på vårt Plusgiro med angivande av namn och adress. Skriv gärna *Ny medlem* som referens.

För mera information gå till föreningens hemsida: www.hembygdmarsta.se

60-tal i repris

Tidigare i år revs den gamla brandstationen, som från början även gav plats åt samhällets polisstation. Båda har vi rapporterat om i vår återblick över sextitalet. Och de gör sig påmindas även i detta nummer då vi gör ett nedslag i Märstagårdens historia, eller "Kåken", som i fina sammanhang kallades Folkets Hus fram till invigningen av nya Folkets Hus 1962, det som kom att kallas Medborgarhus och som återinvigdes som Folkets Hus häromdagen. Det lär inte bli lätt att vara kreativ i den namntävling som har utlysts för vårt nygamla Folkets Hus.

Börjar det bli tjugat? Då övergår vi till återinvigningen av Sätunaskolan. Fast här handlar det mera om en helt ny skola med modernaste teknik. Där går det inte längre skriva med krita på svarta tavlan. Den är ju vit numera. Och i den nya skolan är tavlan dessutom beroende av elektrisk ström och en dator. Slinker det in virus här blir väl hela skolan sjuk? Sjuka skolhus har kommunen haft alldeles för många. Låt oss koppas att den nya byggnaden håller sig frisk i många långa år. All den möda och alla pengar som har investerats i den byggnaden borgar för ett långt liv, längre än för det paviljongprovisorium som kunde fira 40 år strax innan det övergavs av barnen till förmån för den nya skolan.

Lycka till med lärandet och glöm inte kunskapen om hembygden!

Giselher

Folkets Hus i Märsta

Folketshusföreningen avvecklades i maj 1984. Då hade föreningen inte bedrivit någon verksamhet under flera år. På det sista årsmötet läste Maja Schröder upp en historik över föreningen. Den skulle i något omarbetad form bifogas protokollet eller förvaras bland föreningens handlingar. Tyvärr har det varit omöjligt att få fram detta dokument. Vart har det tagit vägen? Finns någon i läsekretsen som kan svara på den frågan? I väntan på svaret får vi nöja oss med att ta en del uppgifter ur minnet, det egna och några informanternas, samt ur spridd dokumentation som varit tillgänglig för denna artikel.

Föreningen

Arbetarna i det spirande industrisamhället Märsta behövde lokaler för sina möten. Det behövde också det ökande antalet ungdomar i stationssamhället. Kyrkans och frikyrkornas lokaler var inte tillgängliga för deras aktiviteter. Det var inte heller skolan. Enligt David Jonsson finner man de första noteringarna om planer på ett Folkets Hus i Märsta Arbetarekommuns protokoll från november 1918.

En Folkets Hus Förening bildades någon gång under 1919. Den fick namnet Märsta Folkets Hus Förening u.p.a. Uppgifterna om bildandet styrks av att årsmötet 1929 uppdrog åt styrelsen att anordna en festlighet under året för att fira föreningens tioåriga existens. Till denna skulle även före detta styrelseledamöter inbjudas.

Den tidigaste verksamheten

En liten svart bok med protokoll för åren 1929-1936 berättar om en ständig kamp att få ekonomin att gå ihop. Andelsägare i föreningen är enskilda personer och representanter för ortens föreningar. Folkets Hus uppgift är att hålla lokal för sina medlemmar. Här kolliderar medlemmarnas

intressen av låg lokalhyra med folketshusföreningens behov att klara sin ekonomi och överlevnad. Flera gånger under den korta tid boken omfattar inleds årsmöten med redogörelser om ekonomiska bekymmer. Det är tomt i kassan och lån förfaller till betalning. Styrelsen får uppdrag att förhandla med fordringsägare eller intressenter om lösningar, om anstånd, amortering och nya lån mot ränta. Allt handlar om kortsiktiga lösningar. I efterföljande paragrafer kan medlemmar eller ombud som klagat över föreningens ekonomi argumentera för lägre hyra. Problem med kassörer som inte lämnat redogörelse för sin förvaltning eller som inte har kassan i behåll återkommer med vissa mellanrum.

Föreningen arrangerar bara ett fåtal egna fester, men den inleder ett samarbete med Märsta IK. Tillsammans utser man 1929 en dansbanekommitté, som bygger en utomhusdansbana på föreningens tomt och arrangerar en del danser i egen regi. För varje arrangemang måste man söka resolution (tillstånd) hos landsfiskalen i Sigtuna. Den måste lösas med stämpelavgift. I resolutionen fastställs hur många ordningsvakter som krävs. I början tycks det räcka med en, men snart

skall det vara två. Deras arvoden blir en tung börda för arrangörerna. En polisbricka och batong införskaffas av föreningen. Kostnaden är inte redovisad i protokollet. Stränga föreskrifter reglerar när festerna tidigast får börja och senast måste sluta, som regel är det klockan 20 resp. vid midnatt. Det fick man rätta sig efter, fastän arrangörerna tyckte det var för kort tid, särskilt på lördagskvällar. Snart kom Landsfiskalen på att området måste inhägnas för att bevilja utomhusdanser på sommaren. Nya investeringar krävde finansiering.

Serveringen består av konditorivaror och läskedrycker från Bayerska Bryggeriet. Bryggeriet hyr ut bord och stolar till föreningen. I mitten av 30-talet beslutar föreningen lösa in dessa. Några år senare köper man tio bänkar till lokalen, långbänkar för biopubliken och för större möten tycks det. Andra investeringar som kan nämnas är en elektrisk julgransbelysning till en julgransfest i januari 1929. I början av 1930-talet talas om att föreningen har dragit på sig skulder för ett piano. För att klara betalningarna får man ett lån på hårda villkor från ortens arbetarekommun. Några år senare har man anskaffat en radiogrammofon. I samband med genomgång av kassörens bristande redovisning förblir frågan obesvarad, vart har grammofonen tagit vägen?

Första gången uthyrning för biograf-föreställningar kommer på tal blir frågan bordlagd. Men den återkommer 1930. Nu får E. Lindqvist hyra lokalen varje söndag under vintern. Efter några år uppstår problem. Myndigheterna skärper kraven på maskinrummens utformning och säkerhet. Den acetatfilm som hanteras

är ytterst brandfarlig. Självantändning och explosioner förekommer runt om i landet, lyckligtvis inte i Märsta. Mot slutet av 1930-talet tycks bioverksamheten ta en paus. Eller är det kanske bara uppgifter som saknas?

Fastigheten

Folkets Hus kallades ursprungligen Märstagården - i folkmun *Kåken*. Enligt boken Sveriges Bebyggelse var byggnaden uppförd i trä år 1918. Den hade plats för 150 personer. Men det är något lur med årtalen. Enligt en tomtkarta daterad 6/10 1919 avstyckades 7 184 m² från Sättuna 3¹ för att bilda en ny tomt med beteckning Sättuna 3⁶⁶. Tomten såldes, enligt ett köpebrev den 23 mars 1922, av Märsta Fastighets AB till Märsta Folketshusförening u.p.a. för 6 000 kr. Det var en ganska stor skogstomt som låg innanför brandstationstomten vid Stationsgatan. Mer om detta längre fram.

I och för sig är det lite motstridiga uppgifter om när Kåken byggdes. Men allt tyder på att man kom igång med ett bygge väldigt tidigt och detta innan man hade ordnat finansieringen av tomten. Hur en sådan hastig start var möjlig är oklart. Men någon/några måste ha haft stort förtroende för männen bakom projektet

och beviljat lån eller gått i borgen. Att det var män råder ingen tvekan om. Kvinnorna hade ännu inte fått sin rösträtt.

I början av 1930-talet skall hela huset målas invändigt. Färg kan köpas för 95 öre kilot från den lokala färgfabriken. Några medlemmar åtar sig jobbet mot rimlig ersättning. Det blir ganska mur-riga färger som vi ännu minns från 1950-talet. Huset målades invändigt kanske bara en gång under alla åren. Men så gjordes ett grundligt arbete första gången. Den stora salens väggar skulle få sex behandlingar, övriga ytor bara tre.

Vad användes huset till?

Det grundläggande behovet var ju att föreningarna skulle ha någonstans att hålla sina möten. Men lokalen behövdes också till fester, bio, teater, dans och kursverksamhet. När kommunen växte förlades fullmäktigesammanträden till

stora salen. Utomhus arrangerades dans och andra fester på sommaren, särskilt till midsommar. Emellanåt kom ett tivoli till festplatsen.

Midsommarfirandet

Midsommarfesten under 1950-60-talet började på midsommaraftonen omkring klockan 13 med klädning och resning av midsommarstången utanför föreningens inhägnade område. Därefter dansades kring stången till dragspelstoner av Bengt Larsson. David Jonsson var dans- och lekledare. Senare på midsommarafton samlades den vuxna delen av publiken till dans och sedvanliga parkevenemang. Dessa bestod av tombola, chokladhjul, luftgevärsskytte och varm korv och så dansen förstås.

Midsommardagen, på eftermiddagen bjöds barnen på kortege genom samhället. Dagen till ära var vagnen klädd i

sommarskrud. Barnen fick åka lövad skrida, dragen av häst med Palle Larsson vid tömmarna. Under senare tid drogs kortegen även av traktor. I spetsen för följet gick oftast spelmännen Bengt Larsson med dragspel och smeden Einar Lundvall med fiol. Det hände att de istället kunde få åka i den främsta vagnen. Festtåget gick genom samhället med start och slut vid Folkets Park.

på förfallna räkningar för virke som inte blivit betalda i tid. Hur stora skulder man drog på sig till leverantörerna av film framgår inte av den bevarade korrespondensen. Men att detta ledde till akut kris kan man se av ett två raders brev från Sv. Filmuthyrareförening, vari meddelas: *"Vi får härmed meddela, att Eder avstängning från filmleverans numera är upphävd"*. Det tyder på att den gruppen

av leverantörer nu prioriterades. Det var nog tur det. För vad skulle man eljest använt den nya färgfilmsprojektorn till, med modern ljudteknik och allt?

Författarens egna minnen från Folkets Hus börjar med söndagsmatinéerna under det tidiga 50-talet. Det var då vi

Tidigt 1950-tal. Villa vid Skogsvägen i bakgrunden.

Biografverksamheten

Vi saknar uppgifter om vad som hände efter 1930-talets kortare bioperiod. Bion drogs dock igång igen av Bengt Jonsson, nu i Folkets Hus Föreningens egen regi. Därefter sköttes den av brodern David Jonsson, som i sin tur efterträddes av Fred Schröder under ett flertal år. Fred Schröder följde med som maskinist till det nya Medborgarhuset 1962.

Sent 1948 installerades en ny biografanläggning med tillbehör. Leverantören var Sveriges Folkbiografer AB. Kostnaden uppgick till 4 677:70. Det var mycket pengar och inte den enda utgift föreningen hade vid den tiden. Den stora utgiften trasslade till det för Märstagården med andra leverantörer. Med Sigtuna Såg AB lyckades man få tillstånd en avbetalningsplan

gick och såg Åsa Nisse, Tarzan med Johnny Weissmüller och Barnen från Frostmofjäll. Matinébiljetten kostade 75 öre och den obligatoriska Tenorasken 25. Det blev en krona sammanlagt, vilket var en vanlig veckopeng för ungar i skolåldern. Då räckte inte pengarna till att gå på bio varje vecka.

Kåken hade ingen egen kiosk. Men Georg Andersson, som drev tobaks- och pappershandel på Södergatan, packade varje söndags eftermiddag och onsdagskväll sin resväska med godis och cigaretter. Varorna dukade han upp till försäljning på ett hopfällbart bord i foajén.

Stora salen var ganska sparsamt inredd. Scenen dominerade det första intrycket. Den fylldes nästan helt av bioduken. Mitt på ena långväggen fanns

Maja Schröder, Inga Jonsson och en okänd i luckan till köket, 1940-talet

en stor järnkamin. I taket löpte ett par stadiga järnförband som hindrade långväggarna från att kalva och falla ut i skogen. De mörkbruna långbänkarna stod lösa i två rader. Om den främre bänken knuffades bakåt föll hela raden av bänkar som ett dominospel. Något som roade den tidens värstingar. Dom var så tuffa, att dom vågade röka utanför, innan bion började och under pausen.

Mitt i filmen stoppades förevisningarna för en kortare paus. Nuförtiden kunde man ha väntat sig avbrott för reklam. Men orsaken till avbrottet var enklare än så. Folkets hus ägde bara en biografmaskin och den kunde inte ta spolar stora nog för en hel film. Mera välrustade biografier hade två maskiner och kunde köra mindre rullar i tur och ordning. Maskinisten i Märsta tvingades förbereda föreställningen genom att montera ihop flera mindre rullar och spola över dom på två större rullar. Efter föreställningens slut måste maskinisten dela rullarna igen, innan de kunde packas och sändas vidare

eller tillbaka till uthyran. Arbetet krävde stor varsamhet. Filmen var s.k. acetatfilm. Den var högexplosiv och kunde lätt förorsaka förödande bränder.

Nöjesskatt

Bland folkskollärare Arvid Grundbergs klipp av notiser, som han skrev för UNT, fanns nedanstående. Den kan tolkas som

att nöjesskatten var en viktig kommunal angelägenhet och inkomstkälla. För arrangörer av fester tycks den ha varit en stor börda. Grundberg skrev:

"Söndagen den 27 oktober (1935?) hölls årets andra kommunalstämma. Från 7 olika föreningar som brukar anordna fester i Märsta Folkets hus och park, hade inlämnats en begäran om att nöjesskatten skulle slopas från och med år 1936. Kommunalnämnden, som först behandlat ärendet, hade föreslagit att sänka nöjesskatten från 20 till 10 proc. Efter en lång och ingående diskussion beslöts med 36 röster mot 22 att helt och hållet avskaffa nöjesskatten. Logen Märsta Borg, som begärt befrielse från nöjesskatten för två i somras hållna fester; fick däremot avslag på sin begäran, men det yppades att den däremot skulle kunna erhålla ett bidrag från kommunen till sin verksamhet. Genom att nöjesskatten slopat fr. o. m. nästa år kunde det av Husmodersföreningen begärda anslaget till tandvård åt skolbarnen, vilket skulle utgå av nöjesskattemedel, ej beviljas."

Men fullt så enkelt var det inte med nöjesskatten. Den innehöll även en statlig del. Märsta kommunalnämnd behandlade i oktober 1954 en skrivelse från Märstagårdens ek. för. om befrielse från den kommunala delen av nöjesskatten. Föreningen åberopar ett utslag i Regeringsrätten och hemställer om restitution av biograffrörelsens nöjesskatt. Man vill också ha kommunens stöd för en motsvarande ansökan hos länsstyrelsen, avseende den statliga delen. I ansökan till länsstyrelsen anför föreningen att man avser att sätta in pengarna på särskilt konto för uppförande av en ny allmän samlingslokal. Länsstyrelsen gav positivt besked.

Det var nog inte så lätt för en liten förening som drevs helt av ideella krafter, att till alla delar leva upp till alla föreskrifter. Men byråkratin släppte inte igenom några fel. Ett exempel: I april 1952 får Märsta kommun ett brev från Stockholms läns landskontor: *"Vid redovisning av nöjesskatt för biografföreställningar, anordnade den 3, 7, 10 och 14 oktober 1951 av Märstagårdens ekonomiska förening har statens del av nöjesskatten inbetalats med 86 öre för lite. Ifrågavarande belopp torde avkrävas arrangören och insättas på länsstyrelsens postgirokonto ..."*. Kommunalkamreren Bertil Franzén blev tvungen att skriva ett brev till föreningen med en anmodan att betala in det felande beloppet till kommunen. Naturligtvis åtföljdes brevet av en bilaga, en avskrift av länsstyrelsens brev, vidimerat av två personer, Maj Fagerberg och Bertil Franzén.

Vad kostade all denna hantering? Som jämförelse till 86 öre kan tas att under-tecknad tjände en krona i timmen som

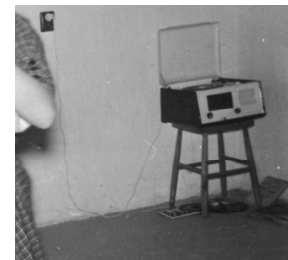
trettonårig springgrabb på Konsum efter skoldagens slut.

Danskurser

En anställd vid färgfabriken, estländaren Hens Pless, var intresserad av dans. Han hade studerat dans i Stockholm och kostat på sig en kurs i Paris. Sålunda rustad, anordnade han dansundervisning för ortens ungdomar i Folkets Hus i mitten av 1950-talet. Efter genomgången teori inövades grundstegen i foxtrott, till ljudet av en raspig skiva på resegrammo-

fon. Först övades herrarnas steg, därefter damernas. Läraren drillade in stegen och kommenterade: lång - gorr - gorr,

lång - gorr - gorr. Hans estniska modersmål, som saknade lämpliga konsonanter, hindrade honom från att hitta ett rent klingande långt - kort, -kort. Pojkarna svettades i sina kostymer. Ibland åkte

kavajen av. Men det var på gränsen till det som kunde anses passande. (Foton från danskursen: förf.)

Övrig verksamhet

För att spegla verksamhetens bredd redovisas nedan föreningens verksamhetsberättelse för 1959 i nära nog sin helhet. Typiskt nog redovisar inte styrelsen hur det har gått ekonomiskt. Det har man överlåtit till kassören och revisorerna! *Styrelse:* Ordförande Rune Hultman, kassör Bengt Larsson, sekreterare Curt Engström, v.ordf.

Fred Schröder, v.sekr. Nils Juhlin, 6:e ledamot Ivar Eriksson och 7:e ledamot samt biografföreståndare Maja Schröder.

Uthyrningar: Märstagården har under året uthyrt 23 gånger, därav 12 gånger för offentlig dans, 3 gånger för fester och samkväm, 4 gånger för sammanträden samt 4 gånger för auktioner och försäljningar. Parken har för möte uthyrt 1 gång. (Hyresintäkterna 1958 var 6 828:50)

Biografen: Under året har hållits 91 föreställningar, därav 17 matinéföreställningar. 5 456 personer har besökt föreställningarna, 4 378 på kvällsföreställningarna och 1 078 på matinéföreställningarna. (Biograförelsens intäkter 1958 var 12 737:20)

Övrig verksamhet: Dansbanan, som blivit utdömd, har rivits. I egen regi har anordnats 3 offentliga inomhusdanser. Nettobehållningen blev kr 1 058:22.

Styrelsen har med 2 ledamöter representerat vid ett informationsmöte i Märstagården anordnat av Medborgarhuskommittén. Vidare har styrelsen utsett en kommitté på 4 personer vilken haft

Årskurs 1956 omger läraren och han hustru

till uppgift att med AB Märsta-Bostäder underhandla om ev. övertagande av den nya samlingslokalen.

Ett nytt medborgarhus planeras

Som synes var man 1959 långt kommen med planerna på ett nytt medborgarhus. Men det var inte första gången frågan var aktuell. De äldsta ritningarna på ett nytt Folkets hus är daterade 8/10 1945. De visar ett suterränghus, en plus två våningar. Ett nytt förslag med ritningar finns från 1950. Det omfattar en byggnadsareal om 875 m², i två och en halv våningar och ca 7 300 m³ byggnadsvolym. Förslaget omfattade teaterbyggnad, medborgarhus och kommunalhus. Det hela är kostnadsberäknat till 615 tusen kronor. Då har man också fått plats för poliskontor och en brandbil.

Vi denna tid hade föreningen blivit ägare till en angränsande fastighet på 7 910 m². Den hade förvärvats i juni 1948 genom köp från Hilda Sofia Hallenberg, Soltomta, Märsta. Tomten tillkom 1947 genom en avstyckning från

Sättuna 3:¹³⁵. Köpeskillingen var 10 400 kronor. Föreningen sålde fastigheten till Märsta kommun, med tillträde i januari 1957. Köpeskillingen uppgick då till 32 000 kr. Detta var fastigheten som brandstation och polisstation senare skulle byggas på. Kommunen ville att deras begäran om köpet skulle jämföras med tvångsförsäljning och begärde den 3 december 1956 ett skattebesked, att försäljningen skulle undantas från vinstbeskattning. Begäran bifölls av Riksskatteverket i februari påföljande år.

Sedan Märsta Medborgarhus hade invigts och tagits i bruk 1962 fanns inte längre behov av gamla Folkets Hus. Fastigheterna Sättuna 3⁶⁶ och 3⁶⁸, d.v.s. föreningens ursprungliga, såldes 1963 till Märsta kommun för 40 000 kr.

Nya stadgar - nytt namn

1946 antog föreningen nya stadgar, vilka registrerades av länsstyrelsen i november samma år. Den viktiga förändringen var, enligt länsstyrelsen, att föreningen bytte namn från Märsta Folkets Husförening u.p.a. till Märstagården ekonomisk förening u.p.a.. Den underliggande meningen torde ha varit att förbereda föreningen för uppförande av ett nytt medborgarhus. De inledande paragraferna fick följande lydelse:

§ 1 Märstagården har till uppgift, att genom förhyrande av lokaler samt köp eller byggande av hus mot betalning tillhandahålla arbetare och närstående organisationer samt andra föreningar och samfund lämpliga lokaler.

§ 2 Föreningen utövar sin verksamhet under firma Märstagården u. p. a. och har styrelsen sitt säte i Märsta.

§ 3 Till medlemmar i föreningen antagas personer, som blivit av fackföreningar eller andra i trakten varande organisationer och samfund bland dess medlemmar valda, med iakttagande av att minst 10 (tio) kronor som insats finnes inlöst för varje av föreningen vald person. Dock får ingen förening invälja flera än tio (10) personer. Även enskilda personer kunna vinna medlemskap i föreningen.

Ett nytt medborgarhus tas i bruk 1962

Nu blev det inte Märstagården ek. för. u.p.a. som blev byggherre och ägare till det nya medborgarhuset. Turerna i övrigt kring tillkomsten av Medborgarhuset och dess senare ekonomiska problem, vilka ledde till att kommunen övertog fastigheten, är en annan historia. Den kan motivera sin egen skrivning.

Det nya huset kom att ägas och styras av de tongivande folkrörelserna i kommunen och var således trots namnet ett Folkets Hus. En medborgarhusförening hade bildats som förvaltade teater och biograflokal och övriga samlingslokaler i Medborgarhuset. Man bedrev traditionell bioverksamhet men också Biokontrast, som var namnet på en filmverksamhet som visade kvalitetsfilm utan vinstintressen. Biokontrast hade statligt och kommunalt stöd. Utöver filmverksamheten anordnade föreningen ibland revy- och teaterarrangemang, ofta i samarbete med ABF. Det ekonomiska underskottet i Medborgarhusets och Bygdegårdarnas verksamhet i de olika kommunalerna täcktes vid den tiden av kommunala anslag.

Giselher

Mammutarnas utvandring från Märsta, har Hans Sundstedt, amatörfotograf och medlemmen i hembygdsföreningen, skrivit på baksidan av denna fina höstbild. Steningedalen 1960-talet. *Väntan på pendeltåg vid Märsta station* är från samma tid. Här är det fortfarande det bruna tåget. Men måndagen den 12 maj 1968 började de blåa X1-vagnarna att rulla i reguljär trafik.

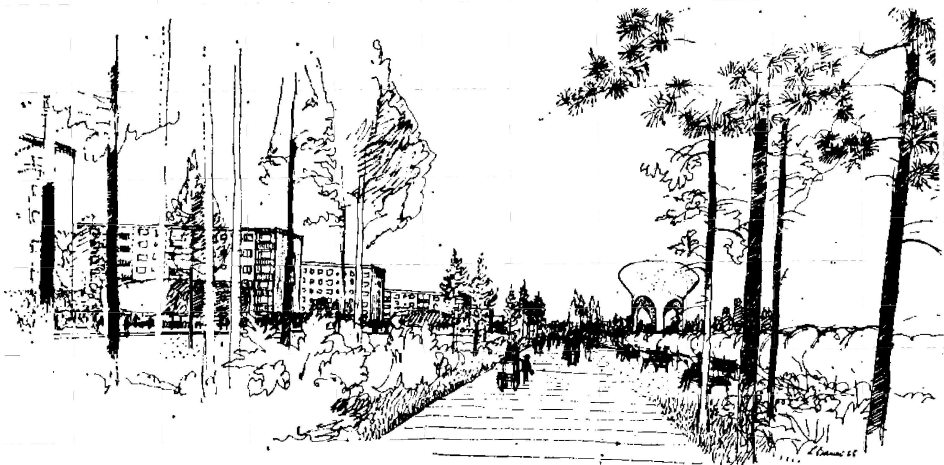
Julgransförsäljning 1965. Den övre bilden visar i till höger HSB:s nya hus och kontor med kommersiella ytor i markplanet. Där fanns även Sätunabiblioteket innan besparingarna slog till. Eller var det Centumbiblioteket som ersatte Sätuna direkt? Red. kan inte riktigt minnas. Närbilden nedan visar Stationsgatan i bakgrunden. Samma fotograf.

Hur långt var det egentligen att köra runt en blivande rondell i vänstervarv? När rondellen i Valstadalen byggdes 1966 var skillnaden 4 kilometer - kortare än raka vägen alltså! Tur att högertrafik infördes året därpå. Bilder ur UNT-arkivet.

Märsta kommun i borgen för bygghus på Valsta

AB Märstabostäder har hos Märsta kommun anhållit om kommunal borgen på byggnadskreditiv för uppförande av sex skivhus på Valsta. Produktionskostnaden har beräknats till 24,5 miljoner kronor.

Kommunalnämnden i Märsta föreslog vid sammanträde på måndagen att kommunalfullmäktige skulle teckna denna borgen till belopp motsvarande högsta summan av

beräknade primär-, sekundär- och statslån. Bostadsföretaget skall lämna inteckningssäkerhet motsvarande redovisade lånebelopp.

Bilden visar den första blivande bygghuset på Valsta med uppfartsgatan och husen t. v. om vägen samt vattentornet i bakgrunden.

Artikel ur Sigtunabygden 7 december 1965

Artikel ur Sigtunabygden 26 mars 1965

Några av pensionärerna på farstustrappan till gamla Husbyhemmet redo för taxiskjuts till nya hemmet i Märsta

NYA ÅLDERDOMSHEMMET I MÄRSTA HÄLSADES MED BLANDADE KÄNSLOR

Det var med blandade känslor som de gamla på Husby ålderdomshem i Märsta på måndagen bröt upp från det gamla hemmet för att ta det nya ålderdomshemmet i Märsta i besittning. Vemod blandades med nyfikenhet bland dem som var vid god vör, medan de som måste anlita ambulans och omgående bäddades ned i sina nya rum inte märkte mycket av omvälvningen. Husby ålderdomshem utrymde efter att ha fyllt sin funktion sedan 1931.

Vanans makt är stor kunde konstateras då en del av de gamla tyllade ordspåret, man vet vad man har men inte vad man får.

När de väl kom på plats var de en smula vilslna, men lat sig kaffetärnen väl smaka på välkomsthälsning. En del av de gamla gladdes sig på förhand över att i fortsättningen få se lite mer liv och rörelse omkring sig, medan en del helst skulle ha velat stanna kvar i gamla hemmet bl.a. för skötsel av anförvants gravar på den närliggande kyrkogården. Systrar Ruth Almgren, föreståndarinnan och hr. Emrik Wiberg framhöll att det säkert tar lång tid innan de gamla anpassar sig i ny miljö.

Det nya hemmet innehåller, som tidigare nämnts, 36 vårdplatser, varav två dubletter för äkta makar. Varje rum är försedd med uttag för TV, radio och telefon, och har egen toalett. Var och en av de tre avdelningarna har eget dagrum; matsal, pentry för kaffe, kokning, badrum, diskrum och

förrådsrum. Innanför huvudentren finns förhallen som är rymlig och ljus. Hemmet har också ett läkar- rum för behandling.

Hemmet innehåller bl.a. två

rymliga samlingsalar, varav en — den största — med öppen spis som kan förhöja trevnaden. Telefonhytten är så inredd att de

Fortf. sid. 3

Det finns i år så många vackra och valda presentartiklar, som vi så gärna vill visa ER, då Ni nu går i julklappstankar

Märsta

Foto-, Radio- & El.affär

CENTRALGATAN

TELEFON 0760/40083
ankn. bostaden

J. Eriksson

MÄRSTAFÖRETAGET MED RESURSER DYGNET RUNT

— hjälper de flesta med det mesta —

AMBULANSTRANSPORTER

BILBÄRGNING och BÖGSKERING

Larmtel. 0760/400 65

GRODMANSDYKNING

FASTIGHETSSERVICE

Förmedlar: SLAMSUGNING

AVLOPPSRENSNING • LANSUPPNING

för W. Wennberg Tel. 0760/123 45

TV-jour för TE-KA radio

Uthyr: BROSHPUMPAR för AB E. Egnell

Innehär: ANLÄGGNING FÖR MOTTAGNING

AV TYSTA TJUVLARM (Larmofon)

AB MÄRSTA HJÄLPSTATION

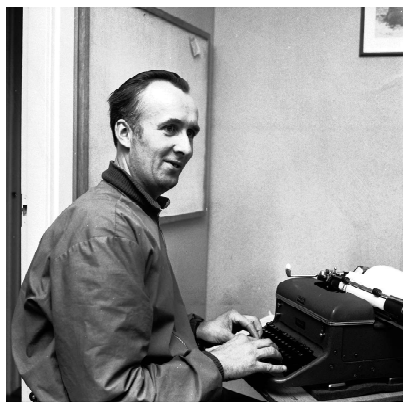
Tingvallav. 12 C

Larmtel. 0760/400 65 kont.tel. 0760/123 45 15

Annonser ur Mikaren 1965

15 oktober 1969

UNT, Uppsala Nya Tidning firar sin tioåriga representation i Märsta. En liten utställning arrangeras i skyltfönstret i hörnet på Södergatan 29. Dit har man flyttat sedan det första kontoret på Diagonalen 5 inte längre räckte till. Bilderna härstammar från den gallring som hembygdsföreningen fick ta hand om för många år sedan.

Vykort med Diagonalen 5 och Södergatan. Före högertrafikomläggningen

Hänt

Nya medlemmar

Majlis och Hans Hansson, Birgitta Juhlin, Anette Olsson och Ann-Christin Söderlind, samtliga Märsta, hälsas varmt välkomna i föreningen.

Inga Larsson till minne

Kort före Hembygdens Dag nåddes vi av beskedet om Ingas bortgång. Inga var under många år en av Tidlösans trogna utbärare och ställde alltid upp när Hembygdsföreningen eller Dragspelsgillet behövde hennes insatser. Inga var en positiv, glad och trevlig person som vi minns med tacksamhet och glädje.

Giselher

Hembygdens Dag

var enligt styrelsens uppfattning en lyckad föreningsfest. Besökarna var många, stämningen på topp och föreningsens kassa fylldes på med ett gott resultat. Varmt tack till alla medverkande och alla besökare.

Allsången den 18 oktober

blev dessvärre mindre välbesökt. Den tänkta annonsen, i "Bygden" under föreningsnytt, kom på avvägar. Men stämningen var god och vi kommer tillbaka på samma tema nästa höst.

Svante Wendels bilder

Föreningen har fått en stor samling bilder att förvalta. Vi bad Birger Brolund svara på frågan: Vem var Svante Wendel?

"En samling yrkesbeskrivningar i bok- och planschform utgavs av bokförlaget Natur och Kultur 1960-64. Bildmaterialet utgjordes av foton som tagits av Svante Wendel, född 1920 och bosatt i Märsta under ett 40-tal år. Han var

självlärd fotograf med professionell utrustning, naturälskare och sakkunnig ornitolog. Till yrket var han på senare år tjänsteman på SAS.

Svante Wendel sökte motiv kring det 50-talet yrken, som väl illustrerades i separata färgplanscher och bilder i läseböckerna "Mitt yrkesval 1 och 2". Många bilder togs i Märsta och Arlanda med omnejd även i Väsby, Stockholm och på Utö. För dessa bokillustrationer tog han hjälp med uppslag till böckernas bildval i samarbete med undertecknad, bokförfattare och yrkesvalslärare, verksam vid centralskolan i Märsta 1952-1965.

Svante Wendels rika bildarkiv har efter hans bortgång 1990 förvarats och ordnats av hustrun Berit Wendel, som även står för ett donationsbrev till Husby-Ärlinghundra Märsta Hembygdsförening."

Märsta 3/10 2008, Birger Brolund

När man jobbar på att få fram de rätta bilderna för ett speciellt syfte blir det många dubletter. Gåvan kan uppgå till ca 2 000 negativ. Det som nu bör göras är att gå igenom negativen och försöka känna igen det som hör hemma i vårt närområde. Här finns värdefulla bilder som behöver registreras (och gallras) så att det går att hitta i arkivet när någon i framtiden behöver materialet. (Det vi inte känner igen kan möjligen läggas åt sidan för eventuella framtida intressenter.)

Nu krävs ett spännande detektivarbete. Vi söker intresserade medlemmar som kan tänka sig att, helst i en mindre grupp, gå igenom detta arkiv.

Hör av er till Giselher Naglitsch 08-591 155 14. Gör det nu!

Hänt och Händer

Skolhuset

har under sensommaren och hösten fått en rejäl uppsnyggning. Putsen har lagats och stora målningsarbeten har genomförts. Vi framför ett varmt tack till fastighetsägaren, Kommunen.

Nu fortsätter man med inre målning kring fönstren. Av den anledningen har styrelsen beslutat flytta årets Lilla Julafton till Församlingshemmet strax intill. En tid framöver räknar vi med att huset kommer att vara fullt av damm. Hela huset kommer att kräva en omfattande städning. Även samlingarna kommer att må bra av en ordentlig dammsugning.

Därför vädjar vi till medlemmarna om hjälp med städning av skolhuset.

Vi skall städa från tak till golv och behöver så många hjälpande händer som möjligt. Städdagar är inplanerade följande lördagar och söndagar på det nya året:

**10 och 11 samt 17 och 18 januari
kl 9 till ca 14**

föreningen bjuder på lunch

Anmäl Din medverkan en eller flera dagar till Gun och Allan 591 430 15. Ta gärna med egen dammsugare och borstmunstycket samt hink och trasa.

Styrelsen

En preliminär verksamhetsplan för kommande år börjar ta form. Detaljer kommer att redovisas till årsmötet. Men redan nu kan det finnas anledning att skriva in en del hållpunkter i almanackan:

**15 februari kl 15.00
bildspel i hembygdsgården**

Gunilla och Giselher Naglitsch berättar om boken STENINGELERA och visar bildspel med massor av vackra saker från Steninge Keramik. Vi hoppas kunna inviga en ny museihörna den dagen. Gunilla och Giselher har lovat föreningen att deponera sin samling från Steninge Lervarufabrik i hembygdsgården. Tonvikten ligger på föremål från 1960-70-talet. Allt detta handlar om lokal industrihistoria.

Årsmöte 14 mars

Städdag på Tappavallen 14 april

Valborgsfirande 30 april
fritt från smällare och fyrverkeri

Hembygdens Dag 23 augusti
Du som har idéer eller förslag till programpunkter på temat uppmanas kontakta någon i styrelsen om detta.

Trivselträff 18 oktober
med allsång i Hembygdsgården

Lilla julafton 19 november
d.v.s. första advent, då åter i Hembygdsgården Husby skola.

**Lilla julafton i Församlingshemmet i Husby
söndagen den 30 november, kl 16.00**

Glögg och pepparkakor, gröt och skinka, mm
Till detta serveras julens sånger av Märsta Dragspelsgille
Kostnad 80 kr per person
Ta med en liten julkapp för ca 30 kr

Anmälan senast 25 november
till Gun och Allan, 591 430 15, eller Bente, 591 119 40
Först till kvarn gäller - det brukar bli mer än fullt!

Fortsatt medlemsförmån - julkappstips

Försäljningen av boken STENINGELERA har gått så bra att Gunilla och Giselher Naglitsch förlänger erbjudandet till hembygdsföreningens medlemmar, att få boken hem i brevlådan utan att betala porto. Erbjudandet gäller vid förskotts-
betalning av 150 kronor till Pusgiro 819547-1. Glöm inte att ange medlems-
nummer eller fullständig adress. Du som ännu inte sett boken kan göra det på

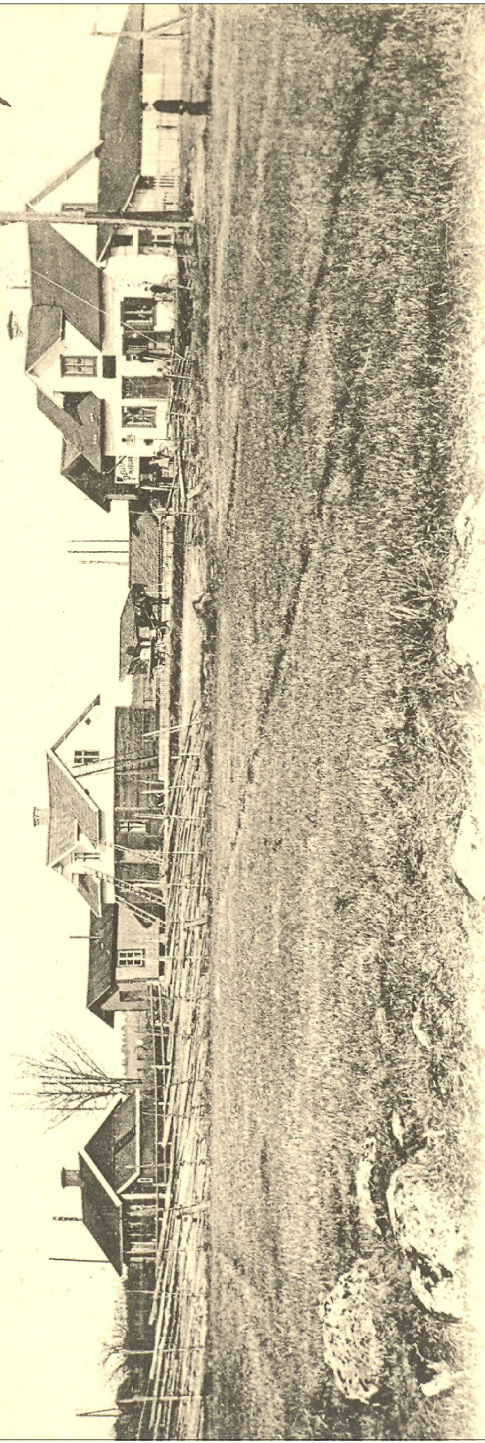
www.steningelera.se

Inför julen 1964 fick funktionärer och politiker en hälsning från den kommunala tomten i dåvarande Märsta storkommun. Red. får känslan att tomten kör ut alla de bekymmer som Tidlösan har skildrat under temat 1960-tal. Och med detta önskas läsarna en

God Jul och ett Gott Nytt År !

Minna och Artur kommer till stan i morgon.
på taget sen går ätte ifrån Odensala den 10.
var smäll de bliu och gå ner och möt
denn. . Auguste

A. E.

Odensala (Uppland)

Många hälsningar ifrån alla.

Förlag L. L. Lychnell